

Fascisme

Fascismens farlige menneskebilde

Dette bildet fra 2017 som viser en valgplakat fra det tyske partiet AfD. På plakaten står det: «Burkaer? Vi liker bikinier.» Foto: Markus Schreiber / AP / NTB

Av Kari Gåsvatn, spaltist

Publisert: 15.05.26 20:18

Kopier

Sex og rasisme henger finurlig sammen i ytre høyre-propaganda på begge sider av Atlanteren.

SPALTIST

Denne teksten gir uttrykk for skribentens personlige holdninger.

Les alt på nationen.no i 1 måned for 1 krone!

Tilbudet gjelder kun nye abonnenter.

Gradvis går det opp for oss at fascisme ikke er noe vi skal advare mot i framtida. Vi er midt oppi det. Hvorfor er fascismen i moderne versjon så forlokkende? Varianter av økonomiske forklaringer står i kø. Det fascistiske menneskebildet er mindre belyst i offentligheten. Men dyrking av drømmen om det vakre, sterke, sunne, friske, flinke, lytefrie mennesket er gjenkjennelig fra tidligere tiders fascisme.

Jeg har alltid vært opptatt av fascisme, rasisme og ekskludering. Likevel har jeg ikke sett den klare tråden til moderne ytre høyre-ideologi. Ikke før jeg leste Dagmar Herzogs bok *The new fascist body*. Den nye fascistiske kroppen. Herzog er prisbelønt amerikansk professor i historie og har som forsker og forfatter i mange år vært opptatt av nazismen, holocaust og rasehygiene, og av situasjonen for mennesker med funksjonshemming i USA og Tyskland. Boka om den fascistiske kroppen er nettopp oversatt til tysk.

Les også

Listhaug kunne ikke bortforklare renheklet rasisme

Herzog ser et mønster i valgplakater, videoer, uttalelser og politiske forslag fra tyske Alternative für Deutschland, AfD: Dyrkingen av de unge, vakre, kloke, sterke, perfekte. Budskapet er at framtida tilhører de «normale». De «defekte» skal ekskluderes, remigreres, usynliggjøres. Perfekte kvinnekropper skal beskyttes mot skumle migranter. Barn med funksjonshemninger skal ut av den vanlige skolen. Et slagord er: Prestasjonsskole i stedet for koseundervisning.

I AfDs bildespråk blir halvnakne kvinnekropper med erotiske komponenter beskyttet mot skumle muslimer. I nazistisk propaganda ble jøder identifisert med skitten sex. Som når en naken kvinne ble kvalt av en slange med jødiske navn. Nå er det muslimske og mørkhudede menn som truer kvinner med dyp utringning og perfekte nakne bein. De fremmede skal fordrives, som i en video der sexy flyvertinner i AfD-farger feirer uttransport.

På tilsvarende iscenesatte bilder fra USA poserer (nå tidligere) minister Kristi Noem foran et bur fullt av latinamerikanske migranter som skal transporteres ut. Bildet formidler skadefryd, dominans og ydmykelse av migranter

AfDs budskap er tilpasset sammensatte velgergrupper. Som på et bilde med et mannlig par: Jeg og min partner er ikke opptatt av bekjentskap med muslimske innvandrere som ser på vår kjærlighet som en dødsynd. Det er plass for «normale» homofile, mens trans og «regnbuedritt» blir foraktet.

AfD er manisk opptatt av å motarbeide at barn med funksjonshemninger skal gå på vanlige skoler. Det har appell i Tyskland, et land med sterk motstand mot å endre et selektivt skolesystem. En AfD-politiker sammenlignet undervisning av barn med Downs sammen med «helt normale, sunne» med å plassere pasienter med sterkt smittsomme sykdommer sammen med andre pasienter på et sykehus. Sunne samfunn har sunne skoler, sier AfDs sjefsideolog Björn Höcke. Han vil befri utdanningssystemet fra ideologiske prosjekter som inklusjon.

Les også

De jobber i skjul og vi klarer oss ikke uten

Hvor mye er FN-konvensjoner verdt dersom ytre høyrepartier får (mer) makt? Trump i USA har ved flere anledninger vist forakt for mennesker med funksjonshemninger. Hans nevø Fred Trump oppsøkte presidenten sammen med andre foreldreaktivister på vegne av sine (voksne) funksjonshemmede barn. Ifølge han skal Trump ha uttalt at folk som er i en tilstand der de bare koster penger, kanskje ganske enkelt skulle dø.

Han har sagt at Kamala Harris er «tilbakestående», og at han selv har «gode gener». Etter en tragisk flyulykke mente han medarbeidere hos luftfartsmyndighetene hadde «alvorlige kognitive funksjonshemninger».

Fra rundt 1900 og utover var det i Europa en monoman opptatthet av intelligens og av at folk med det man da trodde var arvelige tilstander, ikke skulle få barn. Det ble argumentert både med økonomi og barmhjertighet. Program for rasehygiene oppsto ikke i et tomrom, men var basert på den tids nyeste vitenskap. De som deltok med å velge ut hvem som skulle steriliseres og hvem som skulle drepes, var stolte over å få bidra i et moderne prosjekt.

Nazistene oppmuntret unge, friske og «normale» til sex, også utenfor ekteskap. Det var et budskap om frihet, om at alt er lov, også å trække på og være voldelig mot dem som skulle ekskluderes.

Drømmen om det optimerte menneske er moderne tankegods. Herzog forteller om etterutdanning av tyske guider for skoleelever: Hvordan vekke interessen hos ungdom for at mennesker med funksjonshemming ble drept? Kan de identifisere seg med ofrene? En av guidene utbrøt: Jeg vet hva de ville si: Da vil jeg ikke leve lenger, da vil jeg ha dødshjelp.

Vi kommer alle til et punkt med behov for bistand. Også i Norge er det politiske horrorbeskrivelser av hvilke mennesker samfunnet ikke har råd til. Skrekkvisjoner som forteller mer om kropps- og menneskebilder enn kostnader. Regnestykkene tar fra oss det som gjør oss til mennesker. For som Herzog minner om, empati og solidaritet er en del av det å være menneske.

Kari Gåsvatn
Spaltist i Nationen

Journalist, kommentator og forfatter Kari Gåsvatn var ansatt i Nationen i flere tiår. Som pensjonist har hun skrevet bøkene Geriljahagen og Matmakt over genene. Gåsvatn er fått en rekke priser som Norsk språkpris, Jonasprisen, Matprisen (årets formidler) og Årets meitemark. Hun brenner særlig for demokrati, rettferdig fordeling og et landbruk som tar vare på naturen og det biologiske mangfoldet og interessene hennes spenner fra kunst og bøker til natur og gerilja-dyrking. Gåsvatn deler tiden sin mellom Norge og Berlin. Hun skriver fast i Nationen annen hver lørdag.

Temer i artikkelen

Følg det du er interessert i, og finn artiklene på **For deg**

Meninger

+ Følg

Fascisme

Rasisme

Motkultur

Kari Gåsvatn

Samfunn

DELTA I DEBATTEN! Nationen vil gjerne ha din mening

Send ditt innlegg her

Nationen
59 853 følgere

Følg side Del

Se kommentarer